

Dkt. Jim Spiegel, Falsafa ya Dini, Kipindi cha 3, Hoja za Theistic, Sehemu ya 2, Hoja ya Teleolojia

© 2024 Jim Spiegel na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. James Spiegel katika mafundisho yake kuhusu falsafa ya dini. Huu ni kipindi cha 3, Hoja za Theistic, Sehemu ya 2, Hoja ya Teleolojia.

Sawa, tayari tumezungumzia kuhusu hoja ya ulimwengu kwa ajili ya kuwepo kwa Mungu.

Hebu tugeuze mawazo yetu sasa kwenye hoja zingine mbili za kiteolojia: hoja ya kiteolojia, au hoja kutoka kwa muundo, na hoja kutoka kwa akili au fahamu. Kwa hivyo tutaanza na hoja ya kiteolojia, au hoja kutoka kwa muundo, ambayo inatokana na muundo unaoonekana ulimwenguni hadi kuwepo kwa mbunifu asiye wa kawaida. Hoja ya kiteolojia inaitwa hivyo kwa sababu neno la msingi hapo, telos, linamaanisha kusudi, lengo, au mwisho.

Wazo ni kwamba kuna dhahiri katika asili kila aina ya viumbe hai na vilevile visivyo hai na miundo, ambayo inaonyesha kwamba ulimwengu umekusudiwa na kupangwa kimakusudi ili kutimiza malengo au malengo fulani. Kwa hivyo, hoja za kuwepo kwa Mungu, ambazo zinazingatia ukweli huo kuhusu ulimwengu, zinaitwa hoja za kiteolojia. Sasa, kuna aina tofauti za usanifu.

Tunapozungumzia muundo, tunaweza kuwa tunarejelea mambo mbalimbali. Tunaweza kuzungumzia muundo kama mpangilio, kusudi, ugumu, umoja ndani ya ugumu, uzuri, na taarifa. Kwa hivyo, ili kutoa mfano wa muundo katika mfumo wa mpangilio, nakumbuka nilifanya uchunguzi wa macho miongo michache iliyopita na kuzungumza kuhusu teleolojia ya jicho la mwanadamu na daktari huyu wa macho.

Aliniambia kwamba katika lenzi ya jicho la mwanadamu, kuna tabaka saba za tishu ambazo lazima ziwe na mikroni nyingi tu ili kuona kwetu kusiwe na ukungu. Ikiwa ni laini, ni kidogo tu, basi hatutakuwa na maono wazi. Kwa hivyo, kuhusu mpangilio wa tabaka hizo tofauti za tishu katika lenzi ya jicho la mwanadamu, lazima ziwe sawa ili ziweze kufanya kazi.

Kwa hivyo hilo lingestahili, wengi wangesema, kama muundo katika mfumo wa mpangilio. Pia kuna mpangilio wa muda. Tunaweza kuzungumzia mizunguko tofauti, midundo au mizunguko ya kibiolojia, kama vile mwili wa binadamu, mizunguko ya hedhi, mizunguko ya usingizi, na aina nyingine za mizunguko ya muda ambayo ni muhimu kwa kuwa na maisha yenye afya na utendaji.

Na kuhusu muundo kama kusudi, hata wale ambao si waumini wa dini watazungumzia kuhusu kusudi la, tuseme kongosho au kusudi la mapafu kuingiza oksijeni kwenye damu, kusudi la moyo kusukuma damu. Viungo vyote tofauti katika miili yetu vina madhumuni mbalimbali, na tunaweza kuviona kama aina ya muundo. Na ndivyo ilivyo, aina tofauti za muundo.

William Paley alikuwa mwanatheolojia wa asili mwishoni mwa karne ya 18 ambaye aliufanya mfano wake wa saa kuwa maarufu. Kimsingi, hoja yake ilikuwa kwamba tunatambua muundo fulani katika vitu vya kibinadamu kama vile saa au saa. Tunatambua kwamba vitu hivi, hata kama hatukuviona vikiumbwa au kujengwa na wahandisi wa kibinadamu, tunajua kwamba lazima vilitengenezwa na mtu kwa sababu vimeundwa vizuri sana.

Kwa hivyo, Paley anaamini kwamba ulimwengu unafanana, tuseme, na saa au kifaa kilichotengenezwa na mwanadamu, ambacho ni ngumu zaidi na kinachofanya kazi kuliko saa au saa yoyote. Kwa hivyo, hoja yake ya msingi ni kwamba kitu cha kibinadamu, kama saa, kina mpangilio, ugumu, na umoja. Kuna ushirikiano wa pande zote wa sehemu za kitu hicho.

Inafanya kazi kuelekea lengo, katika hali hii, mwisho wa kutuwekea muda. Imeundwa na mbunifu mwenye akili, huku dunia ikiwa ni dhana ya pili. Ulimwengu tunaishi unaonyesha mpangilio, ugumu, umoja, na ushirikiano wa pande zote mbili na hufanya kazi kuelekea lengo. Kwa hivyo, labda ulimwengu una wabunifu wenye akili.

Hiyo ndiyo hoja ya msingi ambayo imekosolewa vikali tangu Paley, ikiwa ni pamoja na David Hume maarufu, mwanafalsafa wa Uskoti ambaye alikuwa mkosoaji ambaye alikosoa hoja hii hata kabla ya Paley kuichapisha katika kazi aliyoiandika yapata mwaka 1801. Hume alikuwa amekufa kwa robo karne, na tayari alikuwa ameikosoa hoja hiyo vizuri sana. Ni hoja maarufu, lakini ina dosari kubwa, yaani ukweli kwamba, kama Hume anavyosema, kuna uwezo kuwa na maelezo mengine ya asili kwa muundo dhahiri tunaoushuhudia duniani.

Anabainisha kuwa kuna tofauti muhimu kati ya saa na ulimwengu, yaani kwamba tumewaona watu wakitengeneza saa. Tumewaona wahandisi wakijenga, wakibuni, na wakijenga vifaa vya kutunza muda, lakini hakuna mtu aliyewahi kumuona mungu akitengeneza ulimwengu, sivyo? Najua sijaona, au angalau nilikosa kipindi hicho cha Nova. Kwa hivyo, hiyo ni dosari muhimu linapokuja suala la toleo hilo la hoja ya kiteolojia.

Hata hivyo, katika miaka ya hivi karibuni, pamoja na maendeleo ya uelewa wa kisayansi kuhusu sheria za asili, aina mpya ya hoja ya usanifu imeibuka inayoitwa hoja ya urekebishaji finyu. Na wazo hapa ni kwamba ulimwengu unaonekana kurekebishwa vizuri kwa ajili ya uwezekano wa uhai. Hapa, tunazingatia usanifu usio na uhai.

Tunaweza pia kuzungumzia kuhusu muundo katika viumbe hai na urekebishaji linapokuja suala la, tuseme, biokemia au jeni. Lakini katika muktadha wa lengo la toleo hili la hoja ya urekebishaji ambayo tutazungumzia inahusiana na muundo usio na uhai, katika ulimwengu wa kimwili tu, una sheria hizi zote za asili zinazoungana kwa ajili ya uwezekano wa uhai. Na Robin Collins ni mmoja wa watetezi mashuhuri wa hoja hii ya urekebishaji.

Kwa hivyo, tutazungumzia kuhusu toleo lake la hoja. Na anaanza na dhana kadhaa za msingi. Mojawapo ni uchunguzi tu ambao mwanasayansi yeyote wa ulimwengu, mwanafizikia yeyote, atakuambia kwamba ulimwengu umepangwa vizuri kwa maana kwamba unaonyesha usawa sahihi wa vigezo vya kimwili ambavyo ni muhimu kwa maisha.

Ili kuwa na uhai katika ulimwengu wowote, lazima uwe na utulivu na ugumu fulani katika ulimwengu huo ili uhai uwezekane. Kwa hivyo, hivi ndivyo tunavyoona linapokuja suala la sheria kama vile sheria ya mraba kinyume ya uvutano: vitu huvutiwa na vitu vingine sawia na uzito wao na sawia kinyume na mraba wa umbali kati yao. Hilo ni muhimu sana kwamba sheria hiyo iwepo, pamoja na nguvu za nyuklia za Avogadro zisizobadilika, zenye nguvu na dhaifu, na sheria zingine nyingi tunazoita sheria za asili, ili uhai uwezekane.

Na hatimaye kurekebishwa hadi mahali ambapo, unajua, kupotoka kidogo sana kungefanya maisha yasiwezekane. Kiwango cha upanuzi wa Big Bang kingekuwa kingine. Katika Big Bang, ulimwengu ulipaswa kupanuka kwa kiwango kile kile kilichopanuka kwa sababu kama ungekuwa polepole zaidi katika upanuzi wake, ungeanguka tena, na usingekuwa na ulimwengu.

Kama ingepanuka hata kwa kiwango kidogo zaidi kuliko ilivyopanuka, basi ingekuwa imepanuka; kitu hicho kingekuwa kimeenea sana, na nyota zinazounga mkono uhai zisingeweza kuunda. Kwa hivyo, kiwango cha upanuzi wa Big Bang, kwa kuwa ndivyo ilivyo, kimekuwa muhimu kwa uwezekano wa uhai pia. Kumbuka kwamba hii ni tu kuwa na ulimwengu ambao ungeruhusu uhai.

Hii haina uhusiano wowote na uumbaji au maendeleo halisi ya uhai katika ulimwengu wenye vigezo hivi vya kimwili. Tunazungumzia tu ulimwengu unaoruhusu uhai. Dhana nyingine muhimu ambayo Collins anabainisha ni kanuni ya uthibitisho.

Tunapozingatia nadharia mbili zinazoshindana, uchunguzi huhesabiwa kama ushahidi unaopendelea dhana ambayo uchunguzi huo una uwezekano mkubwa au hauwezekani. Kwa hivyo, kimsingi tuna nadharia mbili zinazoshindana hapa. Moja ni theism, kwamba kuna mbunifu mwerevu wa ulimwengu.

Nyingine ni mtazamo wa kutoamini Mungu; hakuna mbunifu mwenye akili, na hakuna Mungu. Ni ipi kati ya dhana hizo inayothibitishwa vyema na kile tunachokiona katika suala la urekebishaji wa ulimwengu? Kwa hivyo, hoja kuu, kulingana na toleo la Collins, ni hii: kwamba urekebishaji wa ulimwengu hauwezekani kutokana na uungu. Hilo ni dai dogo sana, sivyo? Hasemi kwamba kuna uwezekano.

Mimi, kama mkanamungu, binafsi nasisitiza kwamba kutokana na asili na uwepo wa Mungu, tungetarajia ulimwengu uliopangwa vizuri. Huna haja ya kwenda mbali hivyo. Unahitaji tu kukubali kwa hoja hii kwamba urekebishaji wa ulimwengu si jambo lisilowezekana. Sio jambo lisilowezekana.

Pili, urekebishaji wa ulimwengu hauwezekani sana, na hii ni kauli pungufu chini ya dhana ya ulimwengu mmoja usioamini kwamba kuna Mungu. Uwezekano ni mdogo sana kiasi cha kuwa mdogo sana kiasi kwamba urekebishaji wa ulimwengu tunaouona ungeweza kutokea peke yake, hadi kufikia hatua ya kutoweka kwa uwezekano. Hitimisho ni kwamba data ya urekebishaji hutoa ushahidi thabiti unaounga mkono theism.

Hapa, hatuhitaji kusema kwamba inathibitisha uwepo wa Mungu. Kinachohitajika ni uthibitisho. Tunaweza kujadili hilo.

Hatuhitaji kwenda huko mradi tu tunaweza kuhitimisha kwamba hii inatoa ushahidi thabiti sana. Una hoja inayoweza kuwa na nguvu ya kuwepo kwa Mungu hapa. Kwa hivyo hiyo ndiyo hoja, na Collins anazingatia pingamizi kadhaa kwa hoja hii.

Moja ni kwamba labda kuna sheria ya msingi zaidi, sheria moja ya msingi ya asili, ambayo iliamuru au kuhakikisha, kama ilivyokuwa, kwamba sheria zote maalum za asili ambazo tunazifahamu zingekuwa vile zilivyo hasa, kwamba kanuni hizo zingekuwa vile zilivyo hasa. Kwa hivyo, hatuhitaji kukata rufaa kwa aina yoyote ya mbunifu mwenye akili. Tunaweza tu kukata rufaa kwa sheria ya msingi zaidi ya asili, ndilo wazo.

Hapa, jibu la Collins ni kwamba ni uvumi tu. Hatuna sababu yoyote huru ya kuamini katika sheria ya msingi zaidi ambayo iliamuru sheria hizi zingine zingekuwa na vigezo kama hivyo. Kwa hivyo, ni kile kinachoitwa hoja ya dharura.

Unahitaji ushahidi huru unaounga mkono pendekezo fulani linalokanusha imani unayotaka kupinga. Lakini ushahidi huru ni upi hapa kwa sheria ya msingi zaidi? Hakuna. Kwa vyovyote vile, rufaa hii kwa sheria ya msingi zaidi kwa kweli inarudisha tatizo nyuma hatua moja tu.

Kwa sababu ikiwa kuna sheria ya msingi zaidi ya asili inayohakikisha kwamba sheria hizi zingine zote maalum zingewekwa jinsi zilivyo, sawa kabisa kwa uwezekano wa uhai, tunaweza kuuliza, ni nini kinachoelezea hilo? Kwamba tulipata bahati hiyo

kwamba kungekuwa na sheria hii ya msingi ya asili. Hakika ingetusukuma kuuliza, hmm, je, hilo halionyeshi aina ya muundo wa akili kwamba kungekuwa na sheria hiyo ya msingi ambayo ilihakikisha ulimwengu uliorekebishwa vizuri? Pingamizi jingine linaonyesha kwamba kwa yote tunajua, aina zingine za uhai zinaweza kuwepo chini ya vigezo tofauti vya kimwili. Tunachojua tu ni uhai katika ulimwengu huu ambapo tuna sheria hizi za asili ambazo zimewekwa jinsi zilivyo.

Labda katika ulimwengu tofauti sana, kunaweza kuwa na aina zingine za uhai ambazo hatuwezi kuzifikiria kwa sababu tunaishi katika ulimwengu huu. Jibu la Collins kwa hili ni kwamba mfumo wowote wa uhai, kwa kadiri tunavyoweza kuufikiria, ungelazimika kuwa na kiwango fulani cha ugumu na utulivu. Uelewa wa msingi wa maisha kutoka kwa mtazamo wa kibiolojia angalau unahusisha kiwango fulani cha kimetaboliki.

Hilo linahitaji ugumu mkubwa pamoja na utulivu na umoja. Uelewa wetu wa maisha na dhana yetu yote kuyahusu ungeamua mengi sana. Tunaweza tu kuendelea kulingana na kile tunachokijua hapa.

Kila kitu tunachojua kisayansi kuhusu maisha ni kwamba yanahusisha ugumu uliopangwa. Hata kama kuna aina zingine za mifumo ya metaboli ambayo hatujawahi kuipitia ambayo inaweza kuwa huko nje, tunajua kwamba italazimika kuwa na mpangilio mzuri na changamano lakini pia umoja na utulivu. Unahitaji sheria za asili ziwekwe kimsingi mahali zilipo ili hilo liwezekane.

Pingamizi la tatu ni dhana ya ulimwengu mwingi. Vipi kama ulimwengu wetu sio ulimwengu pekee bali ni mojawapo ya ulimwengu mwingi ambao umetengenezwa kwa njia fulani ambayo hatujui jinsi gani, labda kwa utaratibu fulani wa kina wa kutengeneza ulimwengu wa kimetafizikia unaoharibu ulimwengu kwa trilioni na kwadrilioni? Ukipata ulimwengu wa kutosha, ni kama sokwe wa kawaida katika chumba cha taipureta kwa karne nyingi; hatimaye, mmoja wao atatengeneza tamthilia ya Shakespeare.

Ikiwa kwa namna fulani tunaweza kupata ulimwengu usiohesabika, basi hiyo inaondoa uwezekano wa kuwa na aina ya muunganiko wa nasibu wa sheria hizi zote ambazo ni sawa kwa uwezekano wa uhai. Kwa hivyo huo ndio mvuto wa ulimwengu mwingi au dhana nyingi za ulimwengu. Tunasema nini kwa hilo? Jibu la Collins ni kwamba vitu vingine ni sawa, na tunapaswa kwenda na dhana ambayo tuna ushahidi huru.

Tena, je, tuna ushahidi wowote huru wa jenereta ya ulimwengu au kuwepo kwa ulimwengu mwingine mwingi mbadala? Hakika tuna filamu nyingi za Hollywood na vipindi vya televisheni vinavyofanya kazi kwa kuzingatia ulimwengu sambamba au ulimwengu mwingi. Tunaona kutoka kwa mtazamo wa urembo kuwa wa kuvutia, kama vile filamu na vitabu vya kusafiri kwa wakati. Yote ni ya kufurahisha sana.

Au kutoonekana. Wiki iliyopita nilisoma kitabu cha HG Wells, The Invisible Man. Sijawahi kukisoma hapo awali.

Kitabu kizuri. Kimejaa masomo ya kila aina kuhusu teknolojia na hatari au hatari zisizotarajiwa, pamoja na hatari ambazo zinaweza kuhusishwa katika kesi hii bila kuonekana. Kwa hivyo, tunaweza kuzungumzia mambo haya katika mazingira ya kubuniwa.

Kutoonekana na usafiri wa wakati katika ulimwengu nyingi. Lakini hiyo haimaanishi kwamba kuna ushahidi wowote huru wa hili. Na hakuna ushahidi huru, hakika hakuna ushahidi wa kisayansi, kwa ulimwengu nyingi.

Sasa, inaweza kuwa inawezekana; tunaweza kuifikiria na kuifikiria, lakini hiyo haimaanishi kuwa kuna ushahidi wowote huru kwa ajili yake. Tunapozungumzia ushahidi katika kesi hii wa muundo, kwa ajili ya kuwepo kwa Mungu, kuja na aina fulani ya upinzani ili kudhoofisha ushahidi dhahiri wa muundo kwa sababu ya urekebishaji, unahitaji kutegemea kitu cha majaribio, kwa misingi fulani huru, na hicho ndicho ambacho hatuna hapa. Kwa hivyo tena, ni dhana ya dharura.

Na ili kufafanua hilo, dhana dhahania ni pendekezo au nadharia inayobuniwa ili kulinda nadharia fulani kutokana na pingamizi na ambayo haiwezi kujaribiwa kwa kujitegemea. Hilo hakika linatumika kwa nadharia ya ulimwengu mwingi. Unawezaje kujaribu hilo wakati linarejelea kitu kinachopita ulimwengu wetu, ambacho, kwa uelewa wa asili wa sayansi, kinaonekana kupingana na sayansi au nadharia ya kisayansi?

Dhana ya kawaida ya sayansi ni kwamba ni uchunguzi, utafiti wa ulimwengu halisi, ulimwengu wetu. Ukianza kupendekeza vitu vinavyopita zaidi ya ulimwengu huu, unaingia katika kile kinachoonekana kuwa kisicho cha kawaida. Kwa hivyo unaweza kusema kwamba nadharia hii ya ulimwengu mwingi ni aina ya mbinu ya kichawi yenyewe, ambayo itakuwa ya kejeli kwa sababu, katika muktadha huu, inalenga kujaribu kudhoofisha au kukataa imani katika Mungu asiye wa kawaida.

Collins pia anabainisha kuwa nadharia ya ulimwengu mwingi husogeza tatizo la muundo juu. Kwa sababu ikiwa kuna jenereta ya ulimwengu, ikiwa kuna aina fulani ya mfumo unaozalisha trilioni na kwadrilioni hizi zote za ulimwengu, hiyo kwa kawaida huibua swali, sawa, ni nani aliyeanzisha hilo? Hilo lilipangwaje? Huo ni mfumo wa kuvutia sana unaozalisha ulimwengu mmoja na ulimwengu mwingi. Na hiyo ni aina tu ya kitu ambacho kingependekeza aina fulani ya nguvu isiyo ya kawaida ambayo ni kubwa sana, ya kipaji na ya busara, na pia yenye nguvu.

Kwa hivyo hiyo ndiyo hoja kutoka kwa muundo katika mfumo wa urekebishaji. Sawa, kwa hivyo tutahama kutoka hapa hadi hoja inayofuata ya itikadi ya Mungu, ambayo

ni ile ya hoja kutoka akilini. Huu ni uthibitisho wa itikadi ya Mungu au hoja ya itikadi ya Mungu, ambayo inatokana na ukweli wa fahamu, haswa fahamu ya mwanadamu, hadi kuwepo kwa sababu ya kutosha kwa hili, Mungu.

Pia inajulikana kwa njia mbalimbali kama hoja kutokana na mantiki, wakati mwingine hoja ya anthropolojia. Kwa hivyo, ili kuelezea hili, hebu tuanze kwa kuzungumzia mitazamo miwili inayoshindana kuhusu asili ya mwanadamu. Kihistoria, Wakristo na watheist wengine wamesisitiza kwamba wanadamu kimsingi ni mwili na roho, au roho au akili.

Mimi ni roho, nafsi, akili. Lakini aina hiyo ya uwili ni kweli kuhusu asili ya mwanadamu. Sisi ni mwili na roho.

Kwa hivyo, kuna kitu cha kiroho kutuhusu. Kwa upande mwingine, una fizikia. Mtaalamu wa fizikia, mpenda mali, au mpenda asili anasisitiza kwamba kila kitu duniani, ikiwa ni pamoja na wanadamu, kinaweza kuelezewa kikamilifu katika suala la fizikia.

Ni maada au nishati pekee iliyopo. Hali za kimwili husababisha hali zingine za kimwili. Na hilo linawahusu wanadamu pamoja na kila kitu kingine katika asili.

Kwa hivyo, mimi na wewe ni kundi kubwa la vitu. Miundo mbalimbali ya kemikali na hali mbalimbali za nishati. Ndivyo ilivyo.

Hakuna kingine kwetu zaidi ya mwili wetu wa kimwili. Huo ni ufizikia. Kwa hivyo una uwili, uwili wa akili-mwili, na ufizikia.

Sasa, kuna hoja kadhaa za kawaida za uwili wa akili-mwili. Mojawapo ni kwamba hoja hiyo inatokana na ufahamu au fahamu. Je, ni vipi jambo hilo au kiumbe chenye mwili huanza kufikiria au kufahamu? Ukweli kwamba wanadamu na viumbe vingine wana ufahamu wanaouona na kwamba tunaweza kufikiria ni jambo linalohitaji maelezo.

Na kwamba wengi wanasema hatimaye inapingana na maelezo ya kimwili. Kuna hoja kutoka kwa mtazamo wa kibinafsi, ambayo inahusiana kwa karibu. Na hiyo ni, inarejelea mhusika wa kibinafsi, ubora wa uzoefu wa mtu wa kwanza.

Kwamba kuna kitu ambacho ni kama kuwa mimi. Kuna kitu ambacho ni kama kuwa wewe. Una mtazamo wa nafsi ya kwanza ambao hauwezi kunakiliwa katika maelezo ya nafsi ya tatu.

Miaka mingi iliyopita, ilikuwa yapata miaka 50 iliyopita, mwanafalsafa wa asili anayeitwa Thomas Nagel aliandika makala inayoitwa, Je, ni Nini Kuwa Popo? Hoja yake katika makala hiyo ni kwamba popo wana kile kinachoitwa mwangwi, ni aina ya uwezo wa utambuzi, uwezo wa hisia ambao mimi na wewe hatuna, lakini popo wana,

na kwamba, tuseme, pomboo na pomboo na nyangumi wana. Na ni aina ya utambuzi ambao nyangumi wana, wakitoka kimsingi mapigo ya sauti ambayo kisha huruka kutoka kwa vitu vyovyote vilivyo katika mazingira yao, na nadhani huunda, nadhani, aina fulani ya ramani ya ndani ya akili kwao. Na tunaweza kuzungumzia hili kwa maneno ya nafsi ya tatu.

Wanasayansi wamefanya uchambuzi mwingi wa mwangwi. Lakini haijalishi tunapata ujuzi gani kuhusu uwezo wa hisia wa mwangwi, bado hatujui jinsi ilivyo kuwa popo au pomboo mwenye uwezo huu. Ungelazimika kuwa kiumbe kama huyo ili kuelewa hilo.

Hoja ya Nagel katika kuzungumzia hili ni kwamba fahamu ina aina hiyo ya ubinafsi usioweza kupunguzwa, sifa hii ya nafsi ya kwanza isiyoweza kupunguzwa. Na ni tatizo kwa wataalamu wa fizikia kuzingatia hili kwa sababu, tena, kutoka kwa mtazamo wa kisayansi, tunachoweza kufanya ni kutoa maelezo ya nafsi ya tatu kuhusu ulimwengu, maelezo ya nafsi ya tatu ya miili yetu na akili zetu, na hilo lazima lisikose tabia hii ya nafsi ya kwanza ya uzoefu wa fahamu. Kwa hivyo, mapungufu makubwa na fizikia, wengi wangesema, yanaelekeza kwenye kitu kinachotuhusu ambacho kinazidi kimwili.

Kisha kuna hoja kutoka kwa nia, ambayo inazingatia ukweli kwamba hali za kiakili zina mwelekeo fulani. Mawazo yetu, katika hali nyingi, yanapita mipaka. Kwa hivyo, naweza kufikiria kuhusu Rais wa Marekani, Joe Biden.

Ninapomfikiria Joe Biden, mawazo yangu, kama ilivyokuwa, yanapita mimi na kumrejelea mtu huyu ambaye, nadhani, yuko mahali fulani huko Washington, DC, hivi sasa. Je, hilo likoje? Unaelezaje nia hiyo ambayo ni kubwa kuliko mambo yetu wenyewe? Hilo pia linaashiria kitu kinachopita mambo ya kimwili. Kisha kuna hoja kutoka kwa uzoefu wa karibu na kifo, ambayo ni mada ambayo tunaweza kuizungumzia kwa kirefu peke yake ni kwamba NDE, kama wanavyoitwa, ni watu wanaokufa kwa muda, na mioyo yao huacha kupiga.

Huenda hata wakafanyiwa EEG tambarare au electroencephalogram. Hakuna shughuli yoyote ya ubongo inayoonekana. Kisha, baada ya dakika kadhaa, hufufuliwa, na hurudi wakiripoti kila aina ya uzoefu tajiri, katika visa vingi, wakiripoti mambo waliyoyaona au kuyasikia kwingineko wakati roho yao ikisafiri, tuseme, zaidi ya hospitali au nyumbani kwao.

Inathibitishwa na uchunguzi wa baadaye wa masimulizi ya kuvutia, ambayo mengi yamezalisha vitabu na filamu. Imekuwa jambo la kitamaduni, lakini ni muhimu kwa mawazo yetu kuhusu falsafa ya akili kwa sababu ikiwa mojawapo ya uzoefu huu ni halisi na halisi, na inawezekana kwa watu kuvuka miili yao wenyewe kwa njia hii, hiyo ingeonyesha aina fulani ya uwili wa akili na mwili. Kwa hivyo, NDE zinaonekana kuthibitisha aina ya mtazamo wa uwili wa asili ya mwanadamu.

Kwa hivyo, hoja hizi zote zinaunga mkono uwili wa akili na mwili. Sababu tunayozungumzia hili ni kwamba ikiwa wanadamu wana kipengele cha kiroho, nafsi, au roho isiyo ya kawaida ambayo haiwezi kuhesabiwa kwa maneno ya kimwili au ya kimwili tu, basi lazima kuwe na aina fulani ya sababu isiyo ya kawaida kwa roho zetu.

Na hilo, bila shaka, linaelekeza kwa Mungu au aina fulani ya muumba. Kwa hivyo, tunaweza kufupisha hoja kutoka akilini kwa njia hii. Wanadamu wana akili; kama tulivyozungumzia, tunaonyesha sifa za kiakili kama vile fahamu, utambuzi, ubinafsi, na nia, na sifa zetu za kiakili haziwezi kuelezewa kwa maneno ya kimwili tu.

Ndivyo ilivyo hoja. Kwa hivyo, akili zetu lazima ziwe na sababu isiyo ya kawaida. Lazima kuwe na kitu kisicho cha kimwili kilichosababisha akili zetu.

Na sababu hiyo lazima iwe akili au iwe na uwezo wa kiakili unaoweza kuelezea uwezo wetu wa kiakili. Na pengine, ingebidi iwe kiumbe mwenye nguvu sana, mwenye akili ambaye pia ni mtu binafsi kama sisi. Mtu binafsi kwa maana kwamba hufanya uchaguzi na kutenda kwa malengo.

Kwa hivyo hiyo ndiyo hoja kutoka akilini. Kuna mjadala mwingi kuhusu mada ya uwili wa akili na mwili. Hili na pingamizi zimeendelea kutolewa dhidi ya hoja kutoka akilini.

Mojawapo ni kwamba kukisia kuwepo kwa akili isiyo ya kawaida ni kukata tamaa. Kwamba tabia ya mwanadamu, mawazo ya mwanadamu, ni sehemu ya uzoefu wetu unaotathminiwa kisayansi. Inachunguzwa ipasavyo kupitia njia za kisayansi na za majaribio.

Kwa hivyo, kuivutia kiumbe kisicho cha kawaida kama maelezo ya akili zetu kimsingi ni kuacha mradi wa kisayansi. Kufungia mapema dhidi ya maelezo ya asili ya fahamu. Daniel Dennett, mwanafalsafa mkuu wa akili na mwanasayansi wa asili, amekuwa akisisitiza hili mara kwa mara kama hoja ya mtazamo wa fizikia.

Tunapaswa kukataa kukata tamaa kwa urahisi na kuchagua kuamini katika mambo ya ajabu wakati hatujaipa sayansi nafasi ya kutosha kuelezea matukio tunayozungumzia hapa. Nadhani jibu zuri kwa hili ni kusema kwamba kutoa hitimisho linaloonekana kuwa na msingi si kukata tamaa. Kwa kweli ni mafanikio ya kimantiki.

Kwa kuzingatia tunachojua kuhusu nia na ubinafsi na ufahamu wa msingi na NDE, huo ni ushahidi chanya wa jambo lisilo la kawaida linaloendelea katika ulimwengu wa fahamu. Kwa hivyo, sio kukata tamaa tu. Ni kutafakari kwa msingi wa ukweli chanya ambao, sawa, katika baadhi ya matukio ni wa kifalsafa zaidi kuliko wa kisayansi, lakini katika baadhi ya matukio, ni wa kisayansi pia.

Pili, baadhi ya vitu vinavyohitimisha kuwepo kwa akili isiyo ya kawaida si vya kisayansi, na ndiyo maana hatupaswi kutoa hitimisho hilo. Lazima utakuwa unafanya falsafa; wengine wangesema theolojia.

Sidhani kama ni lazima uwe wa kitheolojia hapa katika hoja yako, lakini hakika, labda hoja kimsingi ni ya kifalsafa na si ya kisayansi hasa. Je, hilo ni tatizo kwa mtu mwenye msimamo wa pande mbili na kwa mtu mwenye msimamo wa kitheolojia? Naam, kusesitiza kwamba suluhisho lazima liwe la kisayansi kwa maana ya kutoa maelezo ya asili kwa ufahamu wa mwanadamu kunaleta swali. Hilo linaonekana kuwa swali zima linalozungumziwa.

Je, ufahamu wa mwanadamu unaweza kuelezewa kwa maneno ya kisayansi na, kwa hivyo, ya kimwili? Hoja hapa ni kwamba, hapana. Kuna, lazima kuwe na kitu kisicho cha kawaida kinachoendelea ili kuhesabu ufahamu, na ni kwa sababu ya aina hizi zingine za uchunguzi, tena, baadhi yake ya kifalsafa, kwamba tunahitimisha kwamba maelezo ya mwisho si ya kimwili tu; si ya kisayansi tu. Kwa hivyo, kusesitiza kwamba maelezo kuhusu jambo lolote lazima yawe ya kisayansi kweli kunaleta swali la kupendelea fizikia wakati hilo ndilo swali linalozungumziwa.

Je, kuna sababu zisizo za kawaida za matukio na matukio duniani? Na kisha, hatimaye, kuna pingamizi linalohusu wembe au kanuni ya upendeleo ya Occam, kwamba vitu vingine vikiwa sawa, rahisi zaidi, tuseme, maelezo mawili yanayoshindana yanahitaji kupendelewa. Kwa hivyo ingekuwa maelezo rahisi, sivyo, ikiwa tungeweza kuelezea ufahamu wa mwanadamu kwa suala la maada, kwa suala la fizikia, na sio kulazimika kuivutia isiyo ya kawaida. Lakini wembe wa Occam unasema kwamba mtu hapaswi kuzidisha viumbe bila sababu nzuri na ya kutosha au vitu vingine kuwa sawa. Tunapaswa kwenda na maelezo rahisi zaidi.

Kwa hivyo hilo linazua swali, je, mambo mengine yanafanana hapa? Na si kwa sababu tuna matukio mengi, ukweli mwingi kuhusu fahamu ambao hauwezi kuelezewa kwa maneno ya kifizikia. Huo ni usawazishaji mkubwa, na ni kwa sababu hiyo hasa tunahitimisha, au mtheist anahitimisha, kwamba lazima kuwe na ulimwengu wa ajabu na sababu za ajabu zinazoelezea fahamu ya mwanadamu. Kwa hivyo, kuna pingamizi na majibu kadhaa kwa hoja yangu.

Huyu ni Dkt. James Spiegel katika mafundisho yake kuhusu falsafa ya dini. Huu ni kipindi cha 3, Hoja za Kitheisti, Sehemu ya 2, Hoja ya Teleolojia.